

PRIESKUM POSTOJOV A NÁZOROV UČITEĽOV K HODNOTENIU PSYCHOMOTORICKÝCH ZRUČNOSTÍ ŽIAKOV V TECHNICKEJ VÝCHOVE

BAJTOŠ, JÁN – KOŽÁR, SLAVOMÍR

Abstrakt: Práca prezentuje výsledky prieskumu postojov a názorov učiteľov predmetu technická výchova 2. stupňa ZŠ na spôsob hodnotenia psychomotorických zručností žiakov. Realizovaným prieskumom sme zistili, že učitelia predmetu technická výchova využívajú vo vyučovacom procese rôzne metódy pedagogickej kontroly a hodnotia psychomotorické zručnosti žiakov podľa navrhovaných kritérií.

Kľúčové slová: psychomotorické zručnosti, ciele v psychomotorickej oblasti, pedagogická kontrola, hodnotenie, slovné hodnotenie, klasifikácia, kritéria hodnotenia psychomotorických zručností

Abstract: This working presents research accomplishment of technical education teacher attitude towards approach regard psychomotorical pupil's skills. By Realized research we detected the technical education teachers use in education process different method paedeutic control and they rate psychomotorical pupil's skills according to design criterions.

Key words: psychomotorical skills, targets in psychomotorical area, paedeutic control, regard, word regard, classification, regard criterion psychomotorical skills

1. Úvod

Problematika hodnotenia žiackych výkonov je vo všeobecnosti pomerne dobre preskúmaná. Existuje množstvo publikácií s analýzou problému hodnotenia vedomostí a zručností, avšak len málo z nich sa zaoberá problematikou hodnotenia psychomotorických zručností žiakov v predmete technická výchova. Hodnotenie psychomotorických zručností žiakov je náročný proces, ktorý si vyžaduje dôslednú organizovanú prípravu zo strany učiteľa. Hodnotením ukončujeme mnohé činnosti, nielen vyučovací proces, preto je dôležité venovať mu patričnú pozornosť.

2. Pedagogická kontrola a hodnotenie v technickej výchove

Proces preverovania vedomostí, zručností a návykov žiakov v predmete technická výchova by mal byť zameraný na riešenie nasledujúcich didaktických úloh (Bajtoš, 1999):

- 1. Určiť kvalitu vedomostí, zručností a návykov.** Kvalitu vedomostí, zručností a návykov zisťujeme nielen vtedy, keď sa osvojujú, ale preverujeme a hodnotíme ich aj v nasledujúcej činnosti žiakov. Hovoríme tak o systematickej a plánovitej kontrole počas celého vyučovania žiakov v technickej výchove.
- 2. Stimulovať žiakov v ich učebnej činnosti.** Kontrolou a hodnotenie vedomostí, zručností a návykov učiteľ pomáha žiakovi vtedy, ak sa počas kontroly neobmedzí len na poukázanie nedostatkov v práci žiakov, ale pomáha im aj odstrániť tieto nedostatky. Učiteľ by mal všeobecne charakterizovať realizovanú etapu práce, čím u žiakov utvára jasnú predstavu o nasledujúcej práci, o jej zložitosti alebo závažnosti.
- 3. Pomáhať nájsť nedostatky v organizácii a metódach realizácie učebného procesu.**

Pri kontrole a hodnotení vedomostí, zručností a návykov žiakov, učiteľ technickej výchovy súčasne zisťuje kvalitu svojej práce. Ak sa v činnosti žiakov vyskytujú typické chyby, spravidla to svedčí o nedostatkoch v práci učiteľa. Naopak, úspešná práca žiakov (napr. správne vykonávanie pracovných postupov a pod.) umožňujú učiteľovi urobiť záver, že učivo bolo správne vysvetlené a žiaci ho aj pochopili.

4. **Utvoriť u žiakov návyk sebakontroly.** Učiteľ by mal kontrolou a hodnotením vedomostí, zručností a návykov žiakov zaujať aj samotných žiakov. Napríklad pred tým, ako učiteľ odmeria presnosť výrobku, navrhne žiakom, aby si meranie urobili sami. Pritom pozoruje, či žiaci správne držia merací nástroj, či správne merajú. Potom učiteľ sám odmeria výrobky. Ak sú medzi výsledkami merania, ktoré uskutočnili žiaci a učiteľ odchýlky, učiteľ vysvetlí, čím boli spôsobené, akého omylu sa žiaci dopustili. Tým si žiaci osvojujú správny postup uskutočnenia sebakontroly počas práce. Okrem toho učiteľ vysvetlí význam sebakontroly pre akúkoľvek činnosť žiakov.
5. **Kontrola a hodnotenie vedomostí, zručností a návykov sa musí uskutočňovať podľa vopred pripraveného plánu a organicky sa prelínať s učebnou činnosťou žiakov.** Pri príprave na vyučovanie si učiteľ ozrejní, ktoré vedomosti budú žiaci potrebovať pri plnení pracovnej úlohy, ako vedomosti, zručnosti a návyky budú využívať a v súvislosti s tým organizuje proces kontroly a hodnotenia. Okrem toho si naznačí, v ktorých etapách vyučovania treba skontrolovať prácu žiakov, aby sa predišlo možným nepodarkom.

V predmetoch s prevahou **praktického zamerania** sa v súlade s požiadavkami učebných osnov slovne hodnotí:

- stupeň tvorivosti a samostatnosti prejavu,
- osvojenie si potrebných vedomostí, skúseností, činností a ich tvorivá aplikácia,
- kvalita prejavu a výsledkov činnosti,
- vzťah žiaka k činnostiam a záujem o ne,
- rozvoj estetického vedomia, vzťah k umeniu,
- všeobecná telesná zdatnosť a výkonnosť s prihliadnutím na somatotyp žiaka, jeho zdravotný stav a starostlivosť o vlastné zdravie,
- uplatňovanie naučených schopností v praxi,
- schopnosť spolupracovať s inými,
- schopnosť sebahodnotenia a hodnotenia iných,
- vzťah k práci,
- osvojenie si praktických zručností a návykov,
- miera morálneho a etického rozvoja žiaka.

Pri klasifikácii výsledkov vo vyučovacích predmetoch prevahou **praktického zamerania** sa v súlade s požiadavkami učebných osnov hodnotí:

- a) celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií, zákonitostí a vzťahov,
- b) kvalita a rozsah získaných zručností vykonávať požadované intelektuálne a motorické činnosti,
- c) schopnosť zaujať stanovisko a uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení prírodných a spoločenských javov a zákonitostí,

- d) schopnosť využívať a zovšeobecňovať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach,
- e) kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť a tvorivosť,
- f) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- g) presnosť, výstižnosť, odbornosť a jazyková správnosť ústneho, grafického a písomného prejavu,
- h) kvalita výsledkov činnosti,
- i) osvojenie účinných metód samostatného štúdia.

3. Návrh kritérií hodnotenia psychomotorických zručností v technickej výchove

Hodnotenie činnosti žiakov je plánovitý proces, ktorého výsledok závisí od toho, aké hodnotiace kritériá sú vymedzené vo výkonovom štandarde v učebných osnovách. Žiaci majú byť informovaní o jednotlivých kritériách, aby sa sami snažili regulovať svoju činnosť, hľadali nedostatky a postupne ich odstraňovali. Sebakontrola a sebahodnotenie je najvýznamnejším motivačným prostriedkom žiaka. Pre hodnotenie psychomotorických zručností žiakov v predmete technická výchova vychádzame z týchto nami navrhnutých kritérií, ktoré môžeme rozdeliť do troch základných skupín (Bajtoš, 2003):

- *hodnotenie odbornosti*
 - spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy a dodržiavanie pracovného postupu,
 - vlastná technika práce, pohybová a pracovná zručnosť,
 - hospodárenie s materiálom a energiou,
 - organizácia pracovného miesta, dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny práce, celková starostlivosť o pracovné prostredie,
 - schopnosť pracovať samostatne a tvorivo pristupovať k riešeniu problémov.
- *hodnotenie kvality*
 - presnosť hotového výrobku,
 - funkčnosť hotového výrobku,
 - celkový vzhľad (povrchová úprava) hotového výrobku.
- *hodnotenie rýchlosti*
 - upriamenie pozornosti učiteľa na dodržiavanie určeného času potrebného na vykonanie zadanej pracovnej činnosti.

Každý pedagóg pôsobiaci vo vyučovacom procese by mal disponovať adekvátnymi vedomosťami o kritériách hodnotenia, a na ich základe hodnotiť každú činnosť žiaka, jeho vedomosti, zručnosti a schopnosti. Platí to pre hodnotenie všetkých výsledkov učebného procesu, to znamená aj pre hodnotenie psychomotorických zručností.

4. Prieskum postojov a názorov učiteľov k hodnoteniu psychomotorických zručností žiakov

Rozvíjanie a hodnotenie psychomotorických zručností žiakov je dôležitým aspektom vyučovacieho procesu v technickej výchove. Mnoho učiteľov pristupuje k hodnoteniu s nižšou dávkou zodpovednosti a zameriava sa väčšinou na výsledok

hodnotenia, t.j. klasifikáciu. Hodnotenie zohráva významnú úlohu pri rozvoji osobnosti žiakov, preto sme sa rozhodli zamerať svoj prieskum na zistenie postojov a názorov učiteľov technickej výchovy k hodnoteniu psychomotorických zručností žiakov.

Cieľ a úlohy prieskumu

Na realizáciu nášho výskumného zámeru sme si určili tieto ciele:

1. Zistiť údaje o spôsobe hodnotenia predmetu technická výchova.
2. Zistiť najčastejšie používané metódy pedagogickej kontroly a jej formy.
3. Zistiť uplatnenie navrhovaných kritérií hodnotenia psychomotorických zručností.
4. Zistiť názory a postoje učiteľov na navrhované kritéria hodnotenia psychomotorických zručností.

Predmetom prieskumu boli názory a postoje učiteľov predmetu technická výchova na 2. stupni základných škôl k uplatňovaniu kritérií hodnotenia psychomotorických zručností žiakov. Pre dosiahnutie cieľov prieskumu sme si vytýčili niekoľko úloh: vybrať vhodnú metódu prieskumu, vybrať vyhovujúcu vzorku prieskumu, zhromaždiť potrebný materiál potrebný k realizácii prieskumu, spracovať získaný materiál a interpretovať výsledky prieskumu.

Metodika prieskumu

Hlavnou metódou prieskumu bola dotazníková metóda, ktorá nám zabezpečila anonymnosť respondentov. Pre potreby prieskumu sme zostrojili anonymný dotazník (príloha č.1), ktorý slúžil na zistenie: spôsobov hodnotenia predmetu technická výchova, najčastejšie používaných metód pedagogickej kontroly a jej foriem, miery uplatnenia kritérií hodnotenia psychomotorických zručností a názorov a postojov učiteľov na kritériá hodnotenia psychomotorických zručností žiakov. Ďalšou použitou metódou prieskumu boli štatistické metódy spracovania výsledkov prieskumu.

Pri zostavovaní dotazníka sme sa pridržovali odporúčaných kritérií konštruovania dotazníka, t.j. vyžadovať len nevyhnutné informácie, vysoký stupeň motivácie, ekonomičnosť, jasný návod, logické usporiadanie a grafická úprava. Počet otázok v dotazníku je 43 a v dotazníku sme uplatnili zatvorené položky a Likertove škály. Štruktúra dotazníka pozostáva zo sprievodného listu pre riaditeľstvo školy, pre kompetentných učiteľov a piatich častí: faktografické údaje, údaje o spôsobe hodnotenia predmetu technická výchova, údaje o metódach pedagogickej kontroly a ich formách, údaje o hodnotení psychomotorických zručností podľa predložených kritérií a osobné postoje učiteľov k jednotlivým kritériám hodnotenia psychomotorickým zručnostiam. Nami navrhnutá štruktúra dotazníka mala túto podobu:

I. časť dotazníka

- otázkami č.1, 2, sme zisťovali základné informácie o veku a pohlaví respondenta,
- odpovede na otázky č. 3, 4, 5 nám mali poskytnúť bližšie informácie o dĺžke pedagogickej praxe respondenta o jeho aprobácii a kvalifikovanosti, resp. nekvalifikovanosti pre vyučovanie predmetu technická výchova,
- úlohou otázky č. 6 je podať informáciu o týždennom úväzku respondenta.

II. časť dotazníka

- otázkou sme zisťovali spôsob hodnotenia predmetu technická výchova v škole, kde respondent pôsobí, t.j. či sa predmet technická výchova klasifikuje, resp. neklasifikuje.

III. časť dotazníka

- otázka sa týkala uplatnenia rôznych metód a foriem pedagogickej kontroly v školskej praxi konkrétneho respondenta.

IV. časť dotazníka

- otázkou sme chceli zistiť, ako často respondenti hodnotia psychomotorické zručností podľa predložených kritérií.

V. časť dotazníka

- úlohou otázky bolo zistiť názor učiteľov na jednotlivé navrhnuté kritéria hodnotenia psychomotorických zručností žiakov.

Organizácia prieskumu a charakteristika vzorky prieskumu

Prieskum sa uskutočnil u učiteľov predmetu technická výchova vyučujúcich na 2. stupni ZŠ, a to z náhodne vybraných škôl v Prešovskom kraji. Dotazníky sme doručili 80 učiteľom technickej výchovy na 2. stupni ZŠ dvoma spôsobmi. A to poštou – 50 dotazníkov a osobne – 30 dotazníkov. Návratnosť dotazníkov doručených poštou bola 26 dotazníkov (52 %) a doručených osobne bola 28 dotazníkov (93,3 %).

Za *nedostatky prieskumu* považujeme pomerne nízku celkovú návratnosť dotazníka (67,5 %) od respondentov, ktorú ovplyvnila návratnosť dotazníkov doručených poštou. Myslíme si, že z našej strany bolo vynaložené maximálne úsilie, pretože respondenti spolu s dotazníkom dostali aj ofrankovanú obálku so spätočnou adresou. Podľa nášho názoru, je hlavným dôvodom nízkej návratnosti absencia priameho kontaktu respondenta s prieskumníkom.

Výsledky prieskumu

Výsledky prieskumu sme vyhodnocovali a prehľadne zapisovali do tabuliek a graficky znázorňovali grafmi. Vyhodnotenie väčšiny otázok je prevedené podľa jednotnej schémy:

- údaje získané od celej vzorky výskumu,
- údaje získané od mužov,
- údaje získané od žien,
- údaje získané od učiteľov kvalifikovaných pre predmet technická výchova,
- údaje získané od učiteľov nekvalifikovaných pre predmet technická výchova,
- údaje získané od učiteľov s pedagogickou praxou 1-5 rokov,
- údaje získané od učiteľov s pedagogickou praxou 6 - 10 rokov,
- údaje získané od učiteľov s pedagogickou praxou 11 - 15 rokov,
- údaje získané od učiteľov s pedagogickou praxou 16 - 20 rokov,
- údaje získané od učiteľov s pedagogickou praxou 21- 25 rokov,
- údaje získané od učiteľov s pedagogickou praxou 26 - 30 rokov,
- údaje získané od učiteľov s pedagogickou praxou 31 - 35 rokov,
- údaje získané od učiteľov s pedagogickou praxou nad 36 rokov.

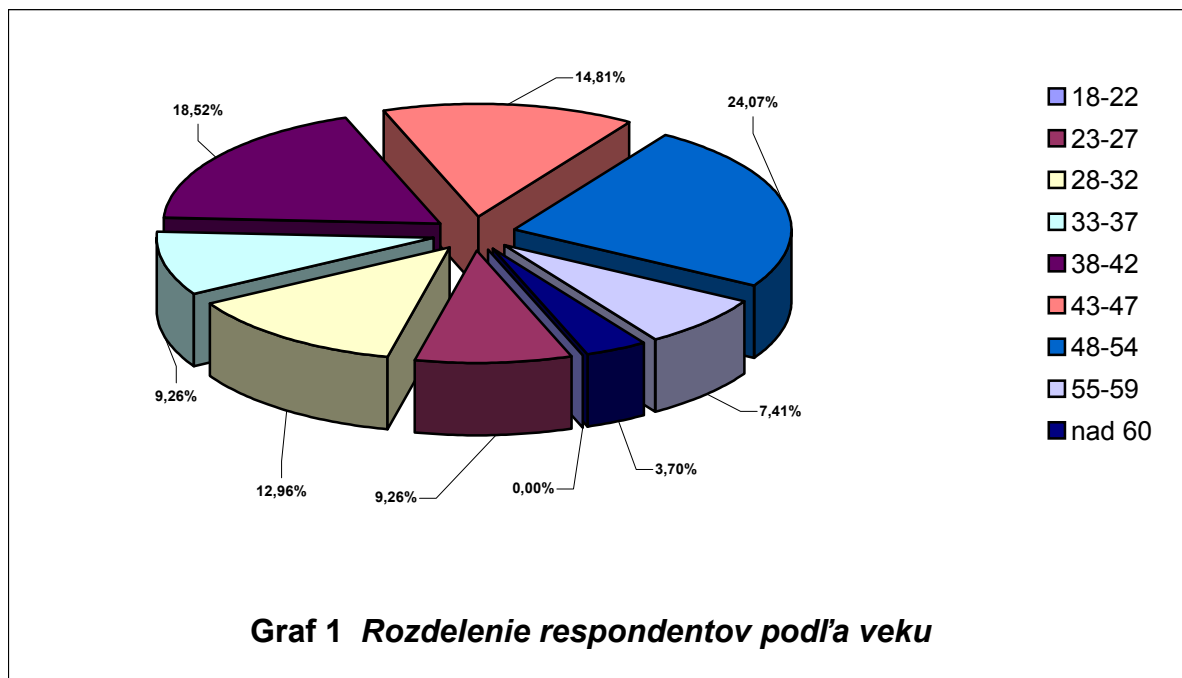
Vzhľadom na obmedzený rozsah príspevku sa v ďalšom texte nebudeme zaoberať detailným vyhodnocovaním získaných výsledkov prieskumu. Svoju pozornosť zameriame len na vybrané položky v dotazníku a na nich demonštrujeme vyhodnocovanie a zapisovanie získaných výsledkov. Ako príklad uvádzame vyhodnotenie týchto položiek v dotazníku: faktografické údaje – rozdelenie

respondentov podľa veku (pozri tabuľka č.1 a graf č.1), údaje o spôsobe hodnotenia predmetu technická výchova (pozri tabuľka č.2 a graf č.2), údaje o metódach pedagogickej kontroly a ich formách – údaje o uplatňovaní praktického skúšania (pozri tabuľky č.3a, 3b a graf č.3), údaje o kritériách hodnotenia psychomotorických zručností – údaje o používaní kritéria „Hodnotenie vlastnej techniky práce“ (pozri tabuľky č.4a, 4b a graf č.4), a o používaní kritéria „Spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy“ (pozri tabuľky č.5a, 5b a graf č.5).

I. Faktografické údaje

Tabuľka 1 Rozdelenie respondentov podľa veku

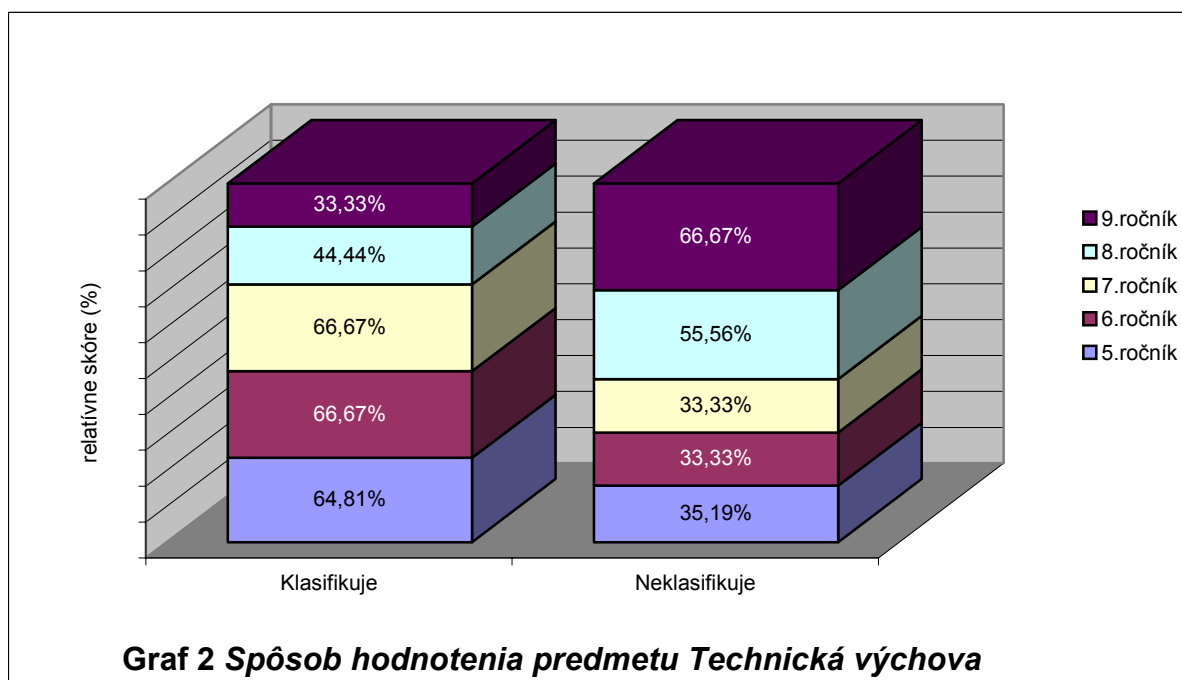
Vek (v rokoch)	Všetci		1.1.1. Muži		Ženy		Kvalifikovaní pre TE		Nekvalifikovaní pre TE	
	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%
18-22	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
23-27	5	9,26	1	3,23	4	17,39	5	11,63	0	0,00
28-32	7	12,96	4	12,90	3	13,04	6	13,95	1	9,09
33-37	5	9,26	2	6,45	3	13,04	4	9,30	1	9,09
38-42	10	18,52	7	22,58	3	13,04	8	18,60	2	18,18
43-47	8	14,81	4	12,90	4	17,39	5	11,63	3	27,27
48-54	13	24,07	8	25,81	5	21,74	11	25,58	2	18,18
55-59	4	7,41	3	9,68	1	4,35	2	4,65	2	18,18
nad 60	2	3,70	2	6,45	0	0,00	2	4,65	0	0,00
spolu	54	100,00	31	100,00	23	100,00	43	100,00	11	100,00



II. Údaje o spôsobe hodnotenia v technickej výchove

Tabuľka 2 Spôsob hodnotenia predmetu Technická výchova

Ročník	Klasifikuje		Neklasifikuje		Spolu	
	n	%	N	%	n	%
5.	35	64,81	19	35,19	54	100,00
6.	36	66,67	18	33,33	54	100,00
7.	36	66,67	18	33,33	54	100,00
8.	24	44,44	30	55,56	54	100,00
9.	18	33,33	36	66,67	54	100,00



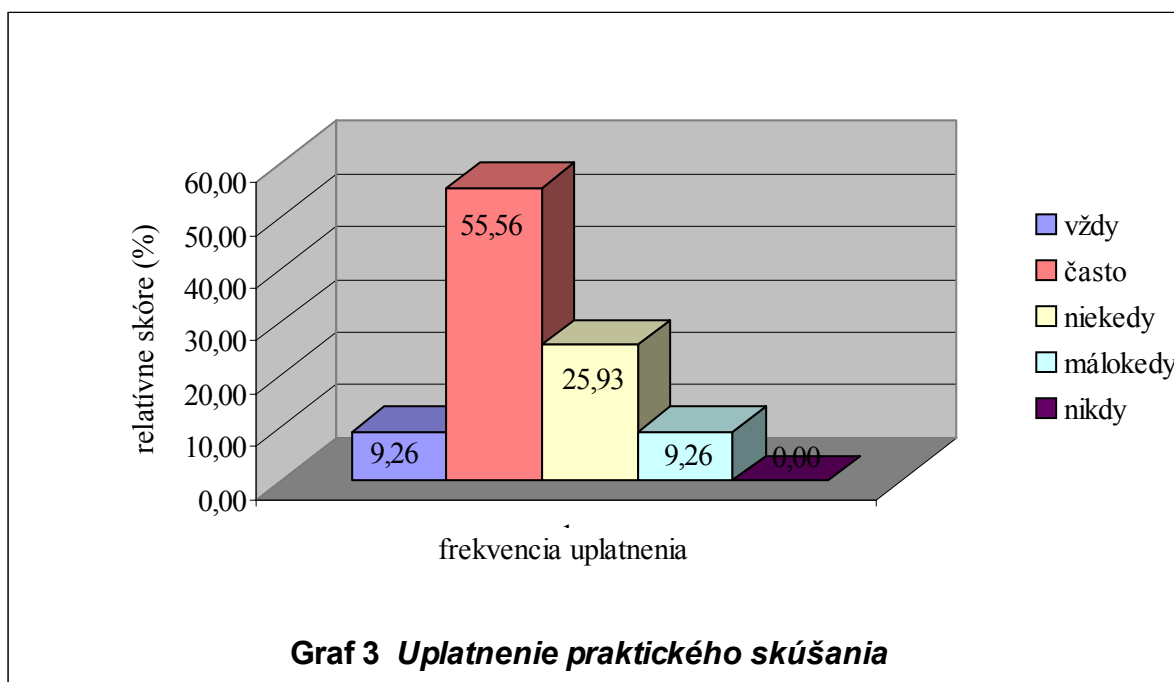
III. Údaje o metódach pedagogickej kontroly a ich formách:

Tabuľka 3a Uplatnenie praktického skúšania

	Všetci		Pohlavie				Kvalifikácia pre TE			
			Muž		Žena		Áno		Nie	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
vždy	5	9,26	3	9,68	2	8,70	4	9,30	1	9,09
často	30	55,56	16	51,61	14	60,87	28	65,12	2	18,18
niekedy	14	25,93	10	32,26	4	17,39	9	20,93	5	45,45
málokedy	5	9,26	2	6,45	3	13,04	2	4,65	3	27,27
nikdy	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
spolu	54	100,00	31	100,00	23	100,00	43	100,00	11	100,00

Tabuľka 3b Uplatnenie praktického skúšania

	Dĺžka pedagogickej praxe respondentov v rokoch															
	1-5		6-10		11-15		16-20		21-25		26-30		31-35		nad 36	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Vždy	2	18,18	1	12,50	1	25,00	0	0,00	1	12,50	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Často	7	63,64	6	75,00	2	50,00	6	66,67	4	50,00	2	25,00	3	60,00	0	0,00
niekedy	0	0,00	1	12,50	1	25,00	3	33,33	2	25,00	4	50,00	2	40,00	1	100,00
málokedy	2	18,18	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	12,50	2	25,00	0	0,00	0	0,00
nikdy	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
spolu	11	100,00	8	100,00	4	100,00	9	100,00	8	100,00	8	100,00	5	100,00	1	100,00



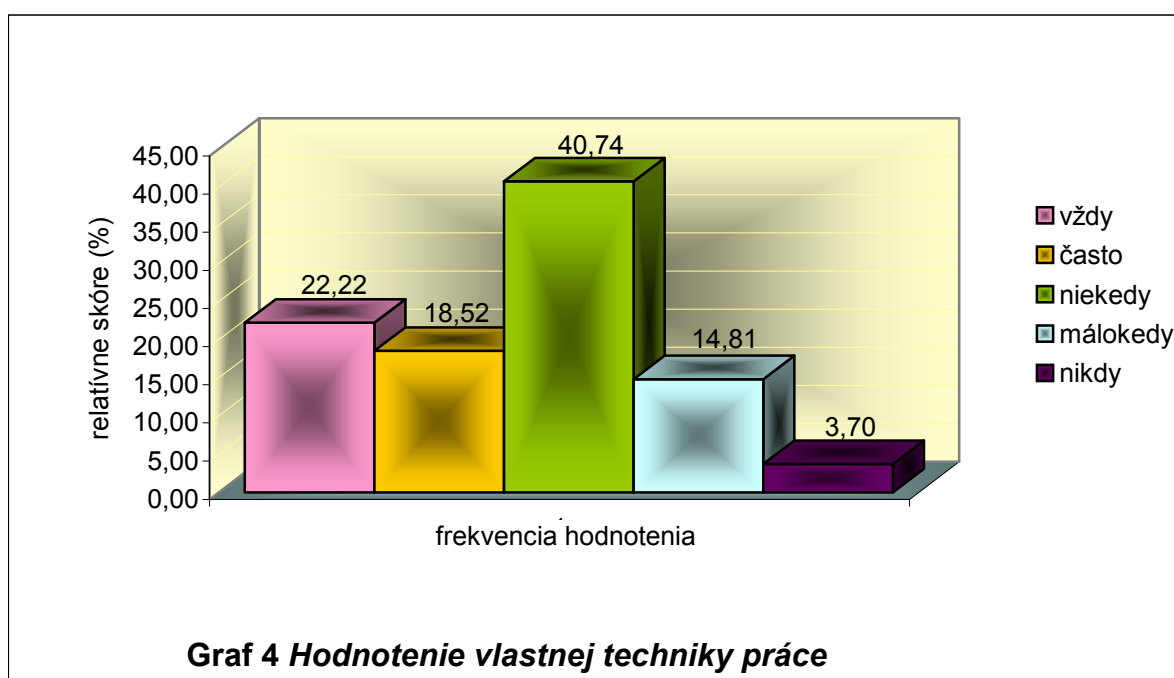
IV. Kritéria hodnotenia psychomotorických zručností:

Tabuľka 4a Hodnotenie vlastnej techniky práce

	Všetci		Pohlavie				Kvalifikácia pre TE			
			Muž		Žena		Áno		Nie	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
vždy	12	22,22	6	19,35	6	26,09	11	25,58	1	9,09
často	10	18,52	4	12,90	6	26,09	9	20,93	1	9,09
niekedy	22	40,74	15	48,39	7	30,43	16	37,21	6	54,55
málokedy	8	14,81	5	16,13	3	13,04	5	11,63	3	27,27
nikdy	2	3,70	1	3,23	1	4,35	2	4,65	0	0,00
spolu	54	100,00	31	100,00	23	100,00	43	100,00	11	100,00

Tabuľka 4b Hodnotenie vlastnej techniky práce

	Dĺžka pedagogickej praxe respondentov v rokoch															
	1-5		6-10		11-15		16-20		21-25		26-30		31-35		nad 36	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Vždy	6	54,55	2	25,00	1	25,00	1	11,11	1	12,50	1	12,50	0	0,00	0	0,00
Často	3	27,27	3	37,50	1	25,00	2	22,22	1	12,50	1	12,50	0	0,00	0	0,00
niekedy	1	9,09	2	25,00	2	50,00	3	33,33	4	50,00	4	50,00	5	100,00	1	100,00
málokedy	1	9,09	1	12,50	0	0,00	3	33,33	1	12,50	2	25,00	0	0,00	0	0,00
nikdy	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	12,50	0	0,00	0	0,00	0	0,00
spolu	11	100,00	8	100,00	4	100,00	9	100,00	8	100,00	8	100,00	5	100,00	1	100,00

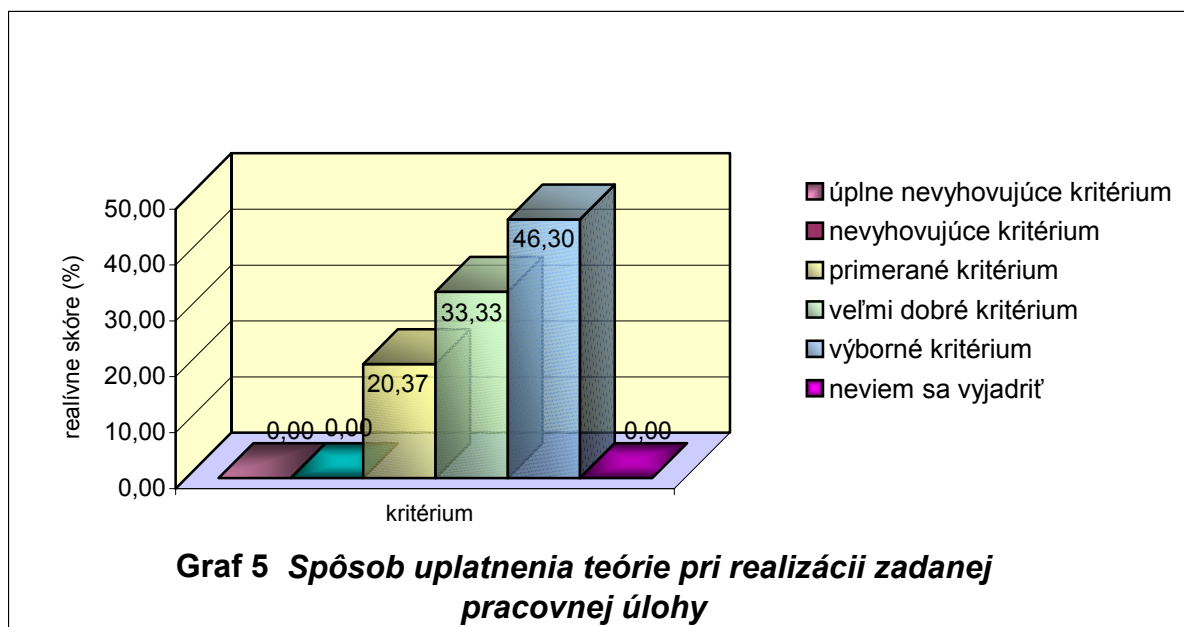


Tabuľka 5a Spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy

	Všetci		Pohlavie				Kvalifikácia pre TE			
			Muž		Žena		Áno		Nie	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
3	11	20,37	5	16,13	6	26,09	6	13,95	5	45,45
4	18	33,33	11	35,48	7	30,43	16	37,21	2	18,18
5	25	46,30	15	48,39	10	43,48	21	48,84	4	36,36
0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
spolu	54	100,00	31	100,00	23	100,00	43	100,00	11	100,00

Tabuľka 5b Spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy

	Dĺžka pedagogickej praxe respondentov v rokoch															
	1-5		6-10		11-15		16-20		21-25		26-30		31-35		nad 36	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
1	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
2	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
3	3	27,27	3	37,50	0	0,00	1	11,11	1	12,50	2	25,00	1	20,00	0	0,00
4	1	9,09	3	37,50	1	25,00	6	66,67	1	12,50	4	50,00	2	40,00	0	0,00
5	7	63,64	2	25,00	3	75,00	2	22,22	6	75,00	2	25,00	2	40,00	1	50,00
0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	50,00
spolu	11	100,00	8	100,00	4	100,00	9	100,00	8	100,00	8	100,00	5	100,00	2	100,00



Interpretácia výsledkov prieskumu

1. Celkový počet respondentov je 54, z nich je 31 mužov (57,41%) a 23 žien (42,59%). Vzhľadom na charakter predmetu technická výchova, inklinujú k nemu viac muži ako ženy. Medzi respondentmi sa nachádza 43 pedagógov (79,63%) kvalifikovaných pre predmet technická výchova a 11 pedagógov (20,37%) bez kvalifikácie pre predmet technická výchova. Predmet technická výchova je často podceňovaný, vyučujú ho učitelia iných predmetov. Tento stav je predovšetkým na školách s nižším počtom žiakov. Najväčšie percentné zastúpenie v učiteľskom povolaní majú pedagógovia vo veku 48 – 54 rokov (24,07%). Najmenej je zastúpená kategória 18 – 22 rokov (0%), čo je z hľadiska vzdelania pochopiteľné. Pedagógovia začínajú svoju prax až po ukončení vysokoškolského štúdia. Vo veku 23 – 27 rokov je 17,39% žien a iba 3,23% mužov. Učiteľské kolektívy sú

prestaruté, chýbajú čerství absolventi vysokých škôl pedagogického zamerania. Pedagogická prax v trvaní 1 – 5 rokov je u 20,37% respondentov, 16,13% mužov má pedagogickú prax 1 – 5 rokov, 16 – 20 rokov, 26 – 30 rokov a 31 – 35 rokov. Najviac žien je v kategórii 1 – 5 rokov praxe (26,09%) a 6 – 10 rokov pedagogickej praxe (21,74%). Môžeme predpokladať, že ženy po skončení štúdií nastupujú do učiteľského povolania, kým muži sa často uplatnia v iných odvetviach s vyšším finančným ohodnotením.

2. Technická výchova patrí medzi vyučovacie predmety s možnosťou voľby spôsobu hodnotenia, čo sa odrazilo aj v našom prieskume. Predmet technická výchova klasifikuje v 5. ročníku 35 učiteľov (64,81%), v 6. ročníku 36 učiteľov (66,67%), v 7. ročníku 36 učiteľov (66,67%), v 8. ročníku 24 učiteľov (44,44%) a v 9. ročníku 18 učiteľov (33,33%). Najviac je neklasifikovaná technická výchova v 8. ročníku (55,56%) a v 9. ročníku (66,67%). Je potrebné oceniť snahu učiteľov o slovné hodnotenie, predovšetkým vo vyšších ročníkoch.
3. **Ústne skúšanie** je v pedagogickej praxi často diskutabilné z hľadiska objektívnosti hodnotenia, no je často uplatňované (42,59% respondentov). Nikdy ústne neskúša 1 respondent (1,85%) a vždy ústne skúša 13 respondentov (24,07%). Ústne skúšanie je náročné na čas, no napriek tomu ho vždy uplatňuje 19,35% mužov a 30,43% žien. Málokedy uplatňuje túto metódu viac žien (26,09%) ako mužov (6,45%). Jeden z respondentov bez kvalifikácie pre technickú výchovu nikdy neuplatňuje ústne skúšanie, čo nepovažujeme za správne. **Písomné skúšanie** je jedným z objektívnych metód pedagogickej kontroly, všetkým žiakom sú zabezpečené rovnaké podmienky preverovania. Písomné skúšanie uplatňujú respondenti vždy (3,70%), často (25,93%), niekedy (37,04%), málokedy (22,22%) a nikdy (11,11%). Nikdy písomne neskúšajú respondenti s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov (18,18%). Učelia s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov majú ešte málo pedagogických skúseností, preto z dôvodu objektívnosti, by bolo vhodné aplikovať vo vyučovacom procese práve písomné skúšanie. Špecifikom predmetu technická výchova je nadobúdanie psychomotorických zručností, ktorých preverovanie je možné prostredníctvom praktického skúšania. **Praktické skúšanie** uplatňuje vždy 9,26% respondentov, často 55,56%, niekedy 25,93%, málokedy 9,26%. Často prakticky skúša 51,61% mužov a 60,87% žien. 18,18% učiteľov s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov, 12,50% s pedagogickou praxou 6 – 10 rokov, 25,00% s ped. praxou 11 – 15 rokov a 12,50% učiteľov s ped. praxou 21 – 25 rokov prakticky skúša vždy.
4. Vzhľadom na individuálne osobitosti žiakov je nevyhnutné používať pri zisťovaní stavu vedomostí a zručností žiakov v predmete technická výchova **individuálne skúšanie**. Kvalifikovaní učelia individuálne skúšanie uplatňujú niekedy (27,91%), málokedy (27,91%), nekvalifikovaní často (45,45%). Individuálne skúša vždy 27,27% učiteľov s ped. praxou 1 – 5 rokov, 25,00% s praxou 11 – 15 rokov, 11,11% s praxou 16 – 20 rokov, 25,00% s praxou 21 – 25 rokov, 12,50% s praxou 26 – 30 rokov a 20,00% s praxou 31 – 35 rokov. **Skupinové skúšanie** uplatňuje často 9,26% respondentov, niekedy 44,44% respondentov, málokedy 37,04% respondentov a nikdy 9,26% respondentov. Skupinové skúšanie je náročné na prípravu učiteľa, vyžaduje si pedagogickú zrelosť skúšajúceho, preto sa v praxi vyskytuje zriedkavejšie. Muži skupinové skúšanie uplatňujú niekedy (48,39%), málokedy (38,71%), často (9,68%) a nikdy (3,23%). Nikdy skupinovo neskúša 17,39% žien. Z najpočetnejšej skupiny pedagógov s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov skupinovo skúša 9,09% často, 45,45% niekedy, 36,36% málokedy a 9,09% nikdy. **Hromadné (frontálne) skúšanie** je uplatňované často

u 50% respondentov, niekedy u 38,89% respondentov, málokedy u 11,11% respondentov. Hromadne skúša pomerne vysoké percento pedagógov, dôvodom je nenáročnosť na čas a zapájanie do procesu skúšania väčšiny žiakov. Učitelia s kvalifikáciou pre technickú výchovu hromadne skúšajú často (58,14%), niekedy (34,88%) a málokedy (6,98%). Pedagógovia bez kvalifikácie pre technickú výchovu uplatňujú hromadné skúšanie často (18,18%), niekedy (54,55%) a málokedy (27,27%). Často hromadne skúša až 81,82% respondentov s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov. Viac ako polovica mužov (51,61%) hromadne skúša často.

5. Vo vyučovacom procese sa často využíva **priebežné skúšanie** na zistenie aktuálneho stavu vedomostí a zručností žiakov. Priebežné skúšanie má motivujúci a informačný charakter, žiaci zistia úroveň svojich nadobudnutých zručností. Priebežné skúšanie v praxi uplatňuje vždy 11,1% respondentov, často 51,85% respondentov, niekedy 25,93% respondentov, málokedy 9,26% respondentov a nikdy 1,85% respondentov. Priebežne nikdy neskúša 4,35% žien. Často priebežné skúšanie uplatňujú učitelia s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov (72,73%), 21 – 25 rokov (62,50%), 26 – 30 rokov (50,00%), 31 – 35 rokov (60,00%). **Súhrnné skúšanie** má v procese preverovania nezastupiteľné miesto, učiteľ a žiaci získavajú informácie o stave nadobudnutých vedomostí a zručností. Súhrnné skúšanie je uplatňované po určitom tematickom celku, či v závere vyučovacieho procesu. Súhrnne skúša často 35,19% respondentov, vždy 27,78% respondentov, málokedy 18,52% respondentov, niekedy 16,67% respondentov a nikdy 1 respondent. Je prekvapujúce, že až 18,52% respondentov málokedy súhrnne skúša. Kým muži súhrnne skúšanie preferujú vždy (41,94%) a často (35,48%), ženy málokedy (39,13%) a často (34,78%). Súhrnne skúša často 36,36% respondentov a niekedy 36,36% respondentov bez kvalifikácie pre technickú výchovu.
6. **Spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy** v praxi je pre predmet technická výchova dôležitým kritériom pri hodnotení, napriek tomu podľa tohto kritéria hodnotí vždy 38,89% respondentov, často 38,89% respondentov, niekedy 20,37% respondentov a málokedy len 1 respondent. Kvalifikovaní učitelia pre technickú výchovu hodnotia spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy vždy (44,19%), často (41,86%). Až 75,00% respondentov s dĺžkou pedagogickej praxe 21 – 25 rokov hodnotia podľa tohto kritéria vždy. Učitelia **dodržiavanie pracovného postupu** hodnotia často (33,33%), niekedy (25,93%), vždy (24,07%) a málokedy (16,67%). Dodržiavaním pracovného postupu je možné skrátiť čas potrebný na realizáciu výrobku, napriek tomu pedagógovia bez kvalifikácie pre technickú výchovu dodržiavanie pracovného postupu hodnotia niekedy (54,55%) a kvalifikovaní pedagógovia pre technickú výchovu často (39,53%) a vždy (25,58%). Až 60,00% respondentov s 31 – 35 ročnou pedagogickou praxou a iba 18,18% respondentov s 1 – 5 ročnou praxou hodnotí podľa tohto kritéria vždy. **Vlastná technika práce** je dôležitým aspektom pri rozvoji tvorivosti žiakov, napriek tomu iba 22,22% učiteľov hodnotí podľa tohto kritéria vždy. Vlastnú techniku práce hodnotia muži niekedy (48,39%), vždy (19,35%) a ženy hodnotia niekedy (30,43%) a vždy (26,09%). Väčšina nekvalifikovaných respondentov uviedla, že podľa tohto kritéria hodnotí len niekedy (54,55%). Najpočetnejšia skupina učiteľov t.j. učitelia s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov hodnotí kritérium vždy (54,55%) a často (27,27% resp.). **Pohybová a pracovná zručnosť** je v technickej výchove dôležitým kritériom pri hodnotení vzhľadom na charakter predmetu. Napriek tomu pohybovú a pracovnú

zručnosť hodnotia učitelia často (37,04%), niekedy (33,33%), vždy (14,81%), málokedy (11,11%) a nikdy 2 respondenti. Často hodnotia pohybovú a pracovnú zručnosť učiteľa s praxou 1 – 5 rokov (54,55%), 6 – 10 rokov (50,00%), 11 – 15 rokov (50,00%) a 21 – 25 rokov (50,00%). Vždy hodnotí podľa tohto kritéria 40,00% respondentov s pedagogickou praxou 31 – 35 rokov. **Správna organizácia pracovného miesta** je predpokladom pre seriózny prístup žiakov k ich budúcemu povolaniu, preto je dôležité aby učitelia rozvíjali u žiakov pozitívny postoj k pracovnému miestu. Podľa tohto kritéria pedagógovia hodnotia málokedy (29,63%), niekedy (29,63%), často (27,78%) a vždy (9,26%). Učitelia s kvalifikáciou pre technickú výchovu hodnotia organizáciu pracovného miesta niekedy (30,23%), často (30,23%), málokedy (25,58%). Učitelia bez kvalifikácie hodnotia podľa tohto kritéria málokedy (45,45%), niekedy (27,27%) a často (18,18%). Niekedy hodnotí podľa tohto kritéria až 88,89% učiteľov s pedagogickou praxou 16 – 20 rokov. **Dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny práce** hodnotia učitelia vždy (20,37%), často (44,44%), niekedy (24,07%). Muži (41,94%) a ženy (47,83%) hodnotia na základe tohto kritéria často. 25,58% kvalifikovaných učiteľov pre technickú výchovu hodnotí dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny práce vždy. Učitelia bez kvalifikácie pre technickú výchovu podľa tohto kritéria nehodnotia vždy. Dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny práce je vzhľadom na ciele predmetu technická výchova dôležitým kritériom, ktorému by sa mali venovať aj učitelia bez kvalifikácie. **Celkovú starostlivosť o pracovné prostredie** učitelia na hodinách technickej výchovy hodnotia vždy (11,11% resp.), často (37,04% resp.), niekedy (16,67% resp.), málokedy (27,78%) a nikdy (7,41%). Často hodnotí podľa tohto kritéria 35,48% mužov a 39,13% žien. Často hodnotia podľa tohto kritéria učitelia s pedagogickou praxou 6 – 10 rokov (50,00%), 11 – 15 rokov (50,00%), 31 – 35 rokov (40,00%). Čím majú učitelia dlhšiu pedagogickú prax, tým menej hodnotia podľa tohto kritéria, nevenujú mu náležitú pozornosť. Pedagógovia podľa kritéria **schopnosť pracovať samostatne** hodnotia žiakov vždy (46,30%), často (33,33%), niekedy (20,37%). Vždy hodnotí schopnosť pracovať samostatne 38,71% mužov a 56,52% žien. Kvalifikovaní učitelia hodnotia vždy (53,49%) a nekvalifikovaní učitelia pre technickú výchovu hodnotia niekedy (45,45%). Z najväčšej skupiny učiteľov podľa pedagogickej praxe 1 – 5 rokov hodnotí na základe tohto kritéria až 72,73% respondentov vždy. Táto kategória respondentov najväčší záujem pripraviť žiakov pre súčasnú spoločnosť, ktorá si vyžaduje samostatne tvorivého a pracujúceho človeka. **Tvorivý prístup k riešeniu problémov** sa na hodinách technickej výchovy hodnotí často (50,00%), vždy (46,30%) a málokedy (3,70%). Kvalifikovaní učitelia hodnotia podľa tohto kritéria vždy (53,49%), nekvalifikovaní učitelia pre technickú výchovu hodnotia vždy (18,18%). Kvalifikovaní učitelia prikladajú väčší dôraz na tvorivý prístup ako nekvalifikovaní, a tým u žiakov rozvíjajú tvorivé myslenie. Vždy hodnotia pedagógovia s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov (72,73%), 21 – 25 rokov (62,50%) a 31 – 35 rokov (60,00%). **Presnosť pracovných činností** hodnotí vždy (16,67%), často (61,11%), niekedy (20,37%), málokedy 1 respondent. Muži uplatňujú hodnotenie podľa tohto kritéria často (58,06%) a vždy (16,13%). Často presnosť pracovných činností hodnotí 65,12% učiteľov s kvalifikáciou a 45,45% učiteľov bez kvalifikácie pre technickú výchovu. Pedagógovia s dĺžkou pedagogickej praxe 16 – 20 rokov hodnotia presnosť pracovných činností často (88,89%). Čím dlhšou pedagogickou praxou disponujú učitelia, tým viac hodnotia presnosť, ktorá pridáva na kvalite daného výrobku. **Funkčnosť výsledkov**

pracovních činností hodnotia pedagógovia vždy (18,52%), často (35,19%), niekedy (35,19%), málokedy (7,41%) a nikdy (3,70%). Kvalifikovaní učitelia uplatňujú hodnotenie podľa tohto kritéria často (39,53%), učitelia bez kvalifikácie pre technickú výchovu niekedy (54,55%). Je pozoruhodné, že žiaden z respondentov bez kvalifikácie pre technickú výchovu nehodnotí podľa tohto kritéria vždy, pretože práve funkčnosť výrobku motivuje žiakov v ich ďalšej tvorivej práci. **Hodnotenie dodržiavania času potrebného na vykonanie stanovenej pracovnej činnosti** uplatňuje vždy 5,56% respondentov, často 22,22% respondentov, niekedy 33,33% respondentov, málokedy 20,37% respondentov a nikdy 18,52% respondentov. Učitelia s kvalifikáciou pre technickú výchovu hodnotia podľa tohto kritéria niekedy (37,21%) a nikdy (18,60%), nekvalifikovaní učitelia pre technickú výchovu málokedy (54,55%) a nikdy (18,18%). Na základe týchto odpovedí môžeme konštatovať, že učitelia nepovažujú toto kritérium za veľmi dôležité, pretože nie každý žiak je rovnako zručný.

7. **Spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy** označilo ako výborné kritérium 46,30% respondentov. Za primerané kritérium ho považuje 16,13% mužov a 26,09% žien. 35,48% mužov a 30,43% žien vníma toto kritérium ako veľmi dobré. Výborné kritérium je považované u 63,64% učiteľov s praxou 1 – 5 rokov, u 75,00% učiteľov s praxou 11 – 15 rokov a u 75,00% učiteľov s praxou 21 – 25 rokov. Dôležitosť kritéria klesá u respondentov s ich rastúcou dĺžkou pedagogickej praxe. Kritérium **dodržiavania pracovného postupu** považuje 33,33% respondentov za primerané, 25,93% respondentov za veľmi dobré, 25,93% za výborné a pre 14,81% sa javí ako nevyhovujúce. Ženy pokladajú toto kritérium za primerané (43,48%), muži za veľmi dobré (29,03%) a výborné (29,03%). Muži tak pripisujú dodržiavaniu pracovného postupu väčší význam ako ženy. Ako veľmi dobré kritérium ho považujú učitelia s praxou 11 – 15 rokov (75,00%). **Vlastnú techniku práce** považujú učitelia technickej výchovy za úplne nevyhovujúce kritérium (1,85%), nevyhovujúce kritérium (16,67%), primerané kritérium (38,89%), veľmi dobré kritérium (18,52%) a za výborné kritérium (24,07%). Vlastná technika práce je výborným kritériom pre 30,23% kvalifikovaných učiteľov a nevyhovujúcim pre 27,27% učiteľov bez kvalifikácie pre technickú výchovu. Učitelia bez kvalifikácie nepodporujú vlastnú techniku práce, prostredníctvom ktorej je možné rozvíjať tvorivosť žiakov. **Kritérium pohybovej a pracovnej zručnosti** považuje za primerané 50,00% respondentov, za veľmi dobré 27,78% respondentov. 61,29% mužov vníma toto kritérium ako primerané. Primeranosť kritéria pohybovej a pracovnej zručnosti je považované u učiteľov s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov (36,36%), 6 – 10 rokov (37,50%), 11 – 15 rokov (25,00%), 16 – 20 rokov (77,78%), 21 – 25 rokov (37,50%), 26 – 30 rokov (75,00%), 31 – 35 rokov (40%) a nad 36 rokov (1 respondent). Vzhľadom na individuálne osobitosti žiakov pochopiteľné, že učitelia považujú toto kritérium za primerané, neradia ho k výborným ani nevyhovujúcim kritériám, volia strednú cestu významu. **Organizáciu pracovného miesta** považujú učitelia technickej výchovy za primerané kritérium (40,74%), nevyhovujúce kritérium (31,48%), výborné kritérium (12,96%), veľmi dobré kritérium (11,11%) a úplne nevyhovujúce (3,70%). Úplne nevyhovujúcim kritériom sa javí pre 25,00% respondentov s pedagogickou praxou 26 – 30 rokov. Čím majú učitelia viac pedagogických skúseností, tým považujú kritérium organizácie pracovného miesta za nevyhovujúce. **Kritérium dodržiavania zásad bezpečnosti a hygieny práce** považuje za primerané 38,89% respondentov, za veľmi dobré 29,63% respondentov, za výborné 25,93% respondentov a za nevyhovujúce 5,56%

respondentov. Pre 41,94% mužov je toto kritérium primerané, pre 34,78% žien je tiež primerané a pre 34,78% žien veľmi dobré. Na bezpečnosť a hygienu práce dbajú predovšetkým učitelia s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov, ktorí vnímajú toto kritérium ako výborné (36,36%), primerané (45,45%) a veľmi dobré (18,18%). **Celkovú starostlivosť o pracovné prostredie** pokladajú učitelia za kritérium primerané (31,48%), nevyhovujúce (27,78%), veľmi dobré (24,07%), výborné (5,56%), úplne nevyhovujúce (5,56%). K dôležitosti tohto kritéria sa nevedeli vyjadriť 3 respondenti. 43,48% žien vníma celkovú starostlivosť o pracovné prostredie ako primerané kritérium a 32,26% mužov ako nevyhovujúce kritérium. Učitelia s kvalifikáciou pre technickú výchovu považujú toto kritérium za výborné (53,49%), no rovnaký názor má iba 9,09% učiteľov bez kvalifikácie. Za výborné kritérium označilo 44,44% respondentov **schopnosť pracovať samostatne**. Muži (38,71%) považujú toto kritérium za veľmi dobré a výborné, ženy za výborné (52,17%). Ženy pripisujú tomuto kritériu väčší význam. Za výborné kritérium je považovaná schopnosť pracovať samostatne učiteľmi s pedagogickou praxou 1 – 5 rokov (72,73%), 6 – 10 rokov (37,50%), 11 – 15 rokov (25,00%), 16 – 20 rokov (33,33%), 21 – 25 rokov (50,00%), 26 – 30 rokov (25,00%) a 31 – 35 rokov (60,00%). Polovica respondentov (50,00%) uviedla, že **tvorivo pristupovať k riešeniu problémov** je výborným kritériom. Pre 38,89% respondentov je toto kritérium veľmi dobré a pre 11,11% respondentov primerané. Tvorivo pristupovať k riešeniu problémov hodnotí ako výborné kritérium 45,16% mužov a 56,52% žien, ako veľmi dobré kritérium 45,16% mužov a 30,43% žien. Kvalifikovaní učitelia prikladajú väčší dôraz na tvorivý prístup ako nekvalifikovaní, a tým u žiakov rozvíjajú tvorivé myslenie. **Presnosť pracovných činností** považujú respondenti za kritérium primerané (29,63%), veľmi dobré (57,41%) a výborné (12,96%). Ako veľmi dobré kritérium ho vníma 78,26% žien a 41,94% mužov. Polovica učiteľov s ped. praxou 11 – 15 rokov a ped. praxou 21 – 25 rokov považuje presnosť pracovných činností za veľmi dobré kritérium, druhá polovica za primerané kritérium. Dôležitosť kritéria si uvedomujú všetci respondenti, pretože žiaden z nich neuviedol, že dané kritérium je nevyhovujúce. **Funkčnosť výsledkov pracovných činností** považujú učitelia technickej výchovy za primerané kritérium (48,15%), veľmi dobré kritérium (35,19%), výborné kritérium (12,96%) a nevyhovujúce kritérium (3,70%). Nevyhovujúcim kritériom sa javí pre 25,00% respondentov s pedagogickou praxou 11 - 15 rokov a 11,11% respondentov s ped. praxou 16 – 20 rokov. Je pozoruhodné, že práve učitelia s dlhšou pedagogickou praxou nepovažujú toto kritérium za dôležité, keď pohľad na vlastný funkčný výrobok motivuje žiaka k jeho ďalšej činnosti. **Kritérium dodržiavania času potrebného na vykonanie stanovenej pracovnej činnosti** považuje za primerané 33,33% respondentov, za nevyhovujúce 27,78% respondentov, za veľmi dobré 20,37% respondentov, za úplne nevyhovujúce 11,11% respondentov a za výborné 3,70% respondentov. K dôležitosti tohto kritéria sa nevyjadrilo 3,70% respondentov. Pomerne veľké množstvo respondentov považuje kritérium dodržiavania času potrebného na vykonanie stanovenej pracovnej činnosti za nevyhovujúce, čo môžeme odôvodniť práve osobitosťami žiakov, prejavujúcimi sa v tempe pracovnej činnosti.

Zhrnutie výsledkov prieskumu

1. Predmet technická výchova vyučuje najviac učiteľov vo veku 48 – 54 rokov. Učiteľské kolektívy sú pomerne prestárle, no podľa dĺžky pedagogickej praxe je najviac učiteľov s praxou 1 – 5 rokov. Je to skutočnosť, ktorú je možné vysvetliť

- návratom učiteľov do pedagogických radov z iných odvetví, predovšetkým z podnikateľských kruhov a záujem začínajúcich učiteľov o učiteľské povolanie.
2. Predmet technická výchova je flexibilný zmenám vo vyučovacom procese, do popredia sa dostáva hodnotenie bez klasifikácie so záverom absolvoval (a), čo vzhľadom na charakter predmetu s výchovným výchovy je potešujúca skutočnosť.
 3. Vždy súhrnne skúša 27,78% učiteľov. Ústne skúšanie vždy uplatňuje 24,07% učiteľov a individuálne skúša vždy 16,67% učiteľov. Napriek dôležitosti priebežného skúšania, len 11,11% učiteľov vždy priebežne skúša. Často učitelia skúšajú prakticky (55,56%), priebežne (51,85%), hromadne (49,06%) a ústne (42,59%). Niekedy skupinovo skúša 44,44% učiteľov a hromadne 39,62% učiteľov. Málokedy skúša 37,04% učiteľov skupinovo a 25,93% učiteľov individuálne. Písomne neskúša 11,11% učiteľov a skupinovo neskúša 9,26% učiteľov.
 4. Vždy hodnotí schopnosť pracovať samostatne 46,30% učiteľov, tvorivý prístup k riešeniu problémov 46,30% učiteľov a spôsob uplatnenia teórie pri realizácii pracovnej úlohy 38,89% učiteľov. Je potešujúce, že tvorivosti učitelia pripisujú patričnú dôležitosť vo vyučovacom procese a rozvoji osobnosti žiaka. Často hodnotí 61,11% učiteľov presnosť pracovných činností, 50,00% učiteľov tvorivý prístup k riešeniu problémov a 44,44% učiteľov dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny práce. Niekedy hodnotí vlastnú techniku práce 40,74% učiteľov. Málokedy je zo strany učiteľov hodnotená organizácia pracovného miesta (29,63%) a celková starostlivosť o prostredie (27,78%). Nikdy nie je hodnotené dodržiavanie času potrebného na vykonanie stanovenej pracovnej činnosti 18,52% učiteľov.
 5. Za úplne nevyhovujúce kritérium považuje 11,11% učiteľov dodržiavanie času potrebného na vykonanie stanovenej pracovnej činnosti. Organizáciu pracovného miesta považuje za nevyhovujúce kritérium 31,48% učiteľov. Pre učiteľov je nevyhovujúcim kritériom aj celková starostlivosť o pracovné prostredie (27,78%) a dodržiavanie času potrebného na vykonanie stanovenej pracovnej činnosti (27,78%). Za primerané kritériá sú považované pohybová a pracovná zručnosť (50,00%) a funkčnosť výsledkov pracovných činností (48,15%). Veľmi dobrým kritériom hodnotenia sa javí presnosť pracovných činností (57,41%). Výborné kritérium označilo tvorivo pristupovať k riešeniu problémov 50,00% učiteľov a spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy 46,30% učiteľov.

Návrhy na zvýšenie efektívnosti procesu hodnotenia psychomotorických zručností žiakov v predmete technická výchova

Na základe teoretických poznatkov o pedagogickej kontrole, hodnotení výsledkov vyučovacieho procesu a tiež na základe získaných výsledkov nášho prieskumu, sme sa pokúsili navrhnúť niekoľko odporúčaní smerujúcich k zefektívneniu procesu hodnotenia psychomotorických zručností.

1. Pedagogickú kontrolu zamerať na zisťovanie miery zručností, aplikovať viaceré metódy pedagogickej kontroly a ich formy.
2. Hodnotiť nielen výsledky činnosti žiakov, ale aj proces tejto činnosti, t.j. uplatňovať priebežné hodnotenie.
3. Pri hodnotení mať na zreteli individuálne osobitosti žiakov.
4. Hodnotiť podľa kritérií, akými sú:
 - spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy
 - dodržiavanie pracovného postupu
 - vlastná technika práce

- pohybová a pracovná zručnosť
 - organizácia pracovného miesta
 - dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny práce
 - celková starostlivosť o pracovné prostredie
 - schopnosť pracovať samostatne
 - tvorivo pristupovať k riešeniu problémov
 - presnosť pracovných činností
 - funkčnosť výsledkov pracovných činností
 - dodržiavanie času potrebného na vykonanie stanovenej pracovnej činnosti
5. Oznamiť hodnotenému žiakovi výsledok hodnotenia a analyzovať ho.
 6. Hodnotiť pozitívne aj negatívne stránky výkonu žiaka.
 7. Hodnotenie využívať aj ako motivačný prvok.

5. Záver

Predmet technická výchova má nenahraditeľné miesto v systéme vzdelávania. Svojím zameraním na získavanie vedomostí technického života a na rozvoj psychomotorických zručností žiakov je svojím spôsobom špecifickým vyučovacím predmetom. Každá z pedagogických činností učiteľa si v tomto predmete vyžaduje značnú pozornosť vzhľadom na prelínanie teoretických vedomostí žiakov s ich psychomotorickými zručnosťami. Z uvedeného vyplýva, že aj hodnotenie v predmete technická výchova je zložitý proces, do ktorého vstupuje niekoľko komponentov. K hodnoteniu psychomotorických zručností musíme pristupovať obzvlášť citlivo, pretože nie každý žiak prijíma hodnotenie a jeho výsledok rovnako. Správnym hodnotím môžeme žiakov motivovať, nesprávne realizovaným hodnotením naopak aj demotivovať žiakov v ich činnosti a nepriaznivo ovplyvniť rozvoj ich osobnosti. Teoretické poznatky o psychomotorických schopnostiach žiakov, ich rozvoji a hodnotení nám poslúžili pri realizácii prieskumu zameraného na zistenie najpoužívanejších metód pedagogickej kontroly a ich foriem, na zistenie miery používania kritérií hodnotenia a osobných postojov učiteľov technickej výchovy k týmto kritériám. Na základe výsledkov prieskumu sme sa v závere príspevku navrhli kritériá na zvýšenie efektívnosti hodnotenia psychomotorických zručností žiakov v predmete technická výchova. Úprimne dúfame, že v našom príspevku zameraného na hodnotenie psychomotorických zručností žiakov nájdú inšpiráciu učiteľia uvedeného predmetu.

6. Literatúra

- BAJTOŠ, Ján. 1999. *Didaktika technických predmetov*. 1. vyd. Žilina: Žilinská univerzita, 1999. 139 s. ISBN 80-7100-646-7
- BAJTOŠ, Ján. 2003. *Teória a prax didaktiky*. 1. vyd. Žilina: Žilinská univerzita, 2003. 384 s. ISBN 80-8070-130-X
- GAVORA, P. 1997. *Výskumné metódy v pedagogike*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 1997. ISBN 80-223-1173-1
- KALHOUS, Z. – OBST, O. 2002. *Školní didaktika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 448 s. ISBN 80-7178-253-X
- Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základných škôl*, MŠ SR, 1994. ISBN 80-967082-1-X
- TUREK, I. - ALBERT, A. 1997. *Základy pedagogického výskumu pre učiteľov technických predmetov*. 1.vyd. Košice: Katedra inžinierskej pedagogiky Technickej univerzity v Košiciach, 1997. 104 s. ISBN 80-7099-304-9

*Učebné osnovy technickej výchovy pre 5.- 9.ročník základných škôl, MŠ SR, 1997.
Vzdelávací štandard z technickej výchovy, MŠ SR, 2000.*

Kontaktná adresa autorov:

Prof. Ing. Ján Bajtoš CSc. PhD.
Ústav humanitných vied
Prírodovedecká fakulta UPJŠ
Moyzesova 16, 040 01 KOŠICE
e-mail: bajtos@science.upjs.sk

Mgr. Slavomír Kožár
ZŠsMŠ Šarišské Dravce
082 54 Šarišské Dravce

Príspevok bol spracovaný v rámci riešenia grantového projektu KEGA č.3/3003/05
„Formovanie a hodnotenie psychomotorických zručností žiakov v technicky
orientovaných predmetoch“.

III. Údaje o metódach pedagogickej kontroly a ich formách:

V nasledujúcej časti sa nachádzajú najčastejšie používané metódy pedagogickej kontroly a ich formy. Prosím, podčiarknite Vami zvolenú možnosť.

- | | | | | | |
|-----------------------------------|------|-------|---------|----------|-------|
| 1. ústne skúšanie: | | | | | |
| uplatňujem: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 2. písomné skúšanie: | | | | | |
| uplatňujem: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 3. praktické skúšanie: | | | | | |
| uplatňujem: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 4. individuálne skúšanie: | | | | | |
| uplatňujem: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 5. skupinové skúšanie: | | | | | |
| uplatňujem: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 6. hromadné (frontálne) skúšanie: | | | | | |
| uplatňujem: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 7. priebežné skúšanie: | | | | | |
| uplatňujem: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 8. súhrnné skúšanie: | | | | | |
| uplatňujem: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |

IV. Kritéria hodnotenia psychomotorických zručností:

Podčiarknite, prosím, ako často hodnotíte psychomotorické zručnosti podľa predložených kritérií.

- | | | | | | |
|--|------|-------|---------|----------|-------|
| 1. spôsob uplatnenia teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 2. dodržiavanie pracovného postupu: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 3. vlastnú techniku práce: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 4. pohybovú a pracovnú zručnosť: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 5. organizáciu pracovného miesta: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 6. dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny práce: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 7. celkovú starostlivosť o pracovné prostredie: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 8. schopnosť pracovať samostatne: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 9. tvorivý prístup k riešeniu problémov: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 10. presnosť pracovných činností: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 11. funkčnosť výsledkov pracovných činností: | | | | | |
| hodnotím: | vždy | často | niekedy | málokedy | nikdy |
| 12. dodržiavanie času potrebného na vykonanie stanovenej pracovnej činnosti: | | | | | |

hodnotím: vždy často niekedy málokedy nikdy

V. Osobné postoje

Láskavo k jednotlivým kritériám hodnotenia psychomotorických zručností priradte čísllice 1 - 5 podľa nasledovnej škály:

- 1 = úplne nevyhovujúce kritérium
- 2 = nevyhovujúce kritérium
- 3 = primerané kritérium
- 4 = veľmi dobré kritérium
- 5 = výborné kritérium
- 0 = neviem sa vyjadriť

1. spôsob uplatnenie teórie pri realizácii zadanej pracovnej úlohy:
2. dodržiavanie pracovného postupu:
3. vlastná technika práce:
4. pohybová a pracovná zručnosť:
5. organizácia pracovného miesta:
6. dodržiavanie zásad bezpečnosti a hygieny práce:
7. celková starostlivosť o pracovné prostredie:
8. schopnosť pracovať samostatne:
9. tvorivo pristupovať k riešeniu problémov:
10. presnosť pracovných činností:
11. funkčnosť výsledkov pracovných činností:
12. dodržiavanie času potrebného na vykonanie stanovenej pracovnej činnosti: